

James Patrick Donleavy (n. 1926) este un romancier și dramaturg american de origine irlandeză. S-a născut la New York și a studiat la diferite școli din Statele Unite, iar în timpul celui de-al Doilea Război Mondial a servit în Marina SUA. După război s-a mutat în Irlanda, iar în 1946 și-a început studiile la Trinity College din Dublin, fără să le finalizeze însă. Și-a făcut debutul în revista literară dublineză *Envoy*. Primul său roman, *Roșcovanul*, publicat la Paris în 1955 și interzis inițial în Irlanda și în Statele Unite pe motiv de obscenitate, a câștigat aprecierea criticilor, fiind inclus de Modern Library printre cele mai bune 100 de romane ale secolului XX. Cartea a cunoscut vânzări record de peste 45 de milioane de exemplare. Donleavy a scris zece romane, două nuvele și numeroase lucrări de nonficțiune. Multe dintre romanele sale au fost adaptate în piese de teatru. Autorul a fost inclus, pe bună dreptate sau nu, datorită temelor și scriiturii primelor sale lucrări, în gruparea „tinerii furioși“.

J. P. DONLEAVY

Roșcovanul

Traducere din limba engleză și note
MARIANA PIROTEALĂ

LITERA®

The Ginger Man

J.P. Donleavy

Copyright © 1955 J.P. Donleavy

Ediție publicată pentru prima oară în Franța de Olympia Press

Publicată în Marea Britanie în 1996 de Abacus,

un imprint al Little, Brown Book Group

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372

e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Roșcovanul

J.P. Donleavy

Copyright © 2016 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Ovidiu Șerban

Copertă: Bogdan Mitea

Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DONLEAVY, J.P.

Roșcovanul / J.P. Donleavy;

trad.: Mariana Piroteală. – București: Litera, 2016

ISBN 978-606-33-0866-6

I. Piroteală, Mariana (trad.)

821.111-31=135.1

Astăzi, un neobișnuit soare de primăvară. Trăsuri trase de cai, hurducăind spre cheiurile de mai jos de Tara Street și copii urlând, desculți, cu fețele albe.

O'Keefe intră și urcă pe un taburet. Își împinge ranița la spate și se uită la Sebastian Dangerfield.

– Căzile sunt uriașe acolo. Prima baie în ultimele două luni. Pe zi ce trece, semăn tot mai mult cu irlandezii. E ca atunci când mergi cu metroul în America, treci printr-un turnichet.

– Ai mers la clasa întâi sau la a treia, Kenneth?

– La prima. M-am omorât cu firea să-mi spal lenjeria, dar în camerele alea afurisite de la Trinity nu se usucă nimic. Până la urmă, mi-am trimis prosopul la spălătorie. La Harvard puteam să mă strecor într-un duș placat cu gresie și apoi să mă scufund în lenjerie curată.

– Ce vrei de băut, Kenneth?

– Cine plătește?

– Tocmai am fost la cămătar să-mi amanetez radiatorul electric.

– Atunci, ia-mi un cidru. Marion știe că ai amanetat radiatorul?

– E plecată. S-a dus în vizită la părinți cu Felicity. În ținuturile mlăștinoase din Scoția. Cred că o deprima Balscaddoon. Râcăieli prin tavan și gemete de sub podea.

– Cum e pe acolo? Îți îngheață ouăle?

- Ieși în lume. Stai la sfârșitul săptămânii. N-am cine știe ce de mâncare, dar îți dau cu dragă inimă ce am.

- Adică nimic.

- Eu n-aș zice chiar așa.

- Eu, da. De când am sosit aici, totul a mers prost, iar indivizii ăștia de la Trinity cred că-s gros la pungă. După ei, dacă am indemnizație de veteran, cac dolari sau o diaree de cenți. Ți-ai luat cecul?

- Mă ocup luni.

- Dacă nu-mi sosește al meu, crăp. Iar tu mai ai pe cap și-o nevastă și-un copil. Dar tu cel puțin ai sex la discreție. Eu n-am avut niciodată. Prin Howth sunt femei destrăbălate?

- O să fiu atent.

- Uite ce e, trebuie să mă duc să mă întâlnesc cu îndrumătorul și să văd dacă pot să aflui unde se țin cursurile de greacă. Nu știe nimeni, e totul secret. Nu mai beau. Vin la sfârșitul săptămânii.

- Mai știi, poate te aștept cu prima femeie din viața ta.

- Mda.

În Balcaddoon se ajungea pe un deal pieptiș. Mers șerpuitor aproape de case și ochii vecinilor zgâiți. Ceață pe apa netulburată. Și silueta adusă de spate mai sus pe drum. În capăt se netezea, iar într-un zid de beton era o ușă verde.

În cadrul ușii, zâmbete, pantofi albi de golf și pantaloni cafenii atârnați cu bucăți de sârmă.

- Intră, Kenneth.

- Ce casă. Ce-o ține pe picioare?

- Credința.

O'Keefe străbătu casa. Deschise uși, sertare, dulapuri, trase apa la toaletă, ridicându-i capacul, o trase încă o dată. Vârî capul pe hol.

- Carevasăzică treaba asta chiar merge. Dacă am avea ceva de mâncare, am putea chiar s-o folosim. Jos în oraș e un magazin din ăla mare, ce-ar fi să dai o fugă până acolo și să apelezi la accentul ăla englezesc al tău ca să iei pe datorie? Deși îmi place compania ta, Dangerfield, mi-ar fi mai dragă cu burta plină.

- Sunt deja înglodat.

- Și nu arăți cine știe ce cu hainele alea.

O'Keefe sări pe podeaua salonului. Deschise ușa serei, ciupi frunzele unei plante pe ducă și ieși în grădină. În timp ce stătea pe iarba încurcată, fluieră ascuțit pe când privea în josul stâncilor abrupte la hulele mării aflate mulți metri mai jos. Ocoli prin dosul îngust al casei, uitându-se

pe ferestre. Într-un dormitor îl văzu pe Dangerfield în genunchi tăind o pătură mare albastră cu un topor. Se repezi înapoi în casă.

– Dumnezeu mare, Dangerfield, ce faci? Te-ai ticnit?
– Răbdare.

– Dar e bună pătura. Dă-mi-o mie dacă ai de gând s-o faci ferfeniță.

– Kenneth, fii atent la mine. Vezi? O pui așa în jurul gâtului, bagi înăuntru marginile zdrențuite și abracadabra! Acum port albastrul echipei de vâslași a Colegiului Trinity. Întotdeauna e bine să afișezi rafinament dezinvolt când te folosești de influența unei clase sociale. Și acum, să vedem dacă ne dau pe datorie.

– Ticălos șiret ce ești! Trebuie să recunosc că arată bine.
– Aprinde focul în sobă. Mă întorc.
– Fă rost de un pui.
– Să vedem.

Dangerfield ieși pe Balcaddoon Road, acum pustiu.

Tejgheaua era acoperită cu bucăți delicioase de bacon și coșuri din nuiele cu ouă licioase. Vânători cu șorțuri albe în spatele tejghelei lungi. Banane verzi din Insulele Canare înflorite din tavan. Dangerfield se opri în fața unui vânzător cu părul alb care se apleacă înaintea nerăbdător.

– Bună ziua, domnule. Vă pot fi de folos?

Dangerfield șovăielnic, cu buzele țuguiate.

– Bună ziua, da. Aș vrea să deschid un cont la dumneavoastră.

– Prea bine, domnule. Vă rog să veniți cu mine.

Vânzătorul deschise un registru mare pe tejghea. Îi ceru lui Dangerfield numele și adresa.

– Vă trimit factura lunar sau trimestrial, domnule?

– Cred că trimestrial.

– Doriți să luați ceva astăzi, domnule?

Dangerfield își masă buza, iar privirea îi țâșni printre rafturi.

– Aveți Cork Gin?

– Desigur, domnule. Sticlă mare sau mică?

– Cred că cea mare.

– Și mai doriți și altceva, domnule?

– Haig & Haig aveți?

Vânzătorul strigă spre capătul prăvăliei. Un băiețel se duse în spate și ieși cu o sticlă. Dangerfield arată spre o bucată de șuncă.

– Câte livre, domnule?

– O iau pe toată. Și două livre de brânză și un pui.

Vânzătorul tot numai un zâmbet și pus pe flecăreală. Da, vremea e de vină. O ceață groaznică. Nu-i vreme pentru cine iese în larg, dar nici pentru ceilalți. Și bătând din palme spre băiețel:

– Vino și cară-i cumpărăturile domnului. Să aveți și dumneavoastră o zi bună, domnule.

În capătul dealului, O'Keefe așteptând și luând pachetele în brațe. În bucătărie, așezându-le pe masă.

– Eu nu știu cum reușești, Dangerfield. Prima oară când m-am dus să iau pe datorie, mi-au spus să vin cu o scrisoare de la un director de bancă.

– Sângele albastru deschide orice ușă, Kenneth. Acum o să tai o bucățică din brânza asta și o să i-o dau băiețelului.

Dangerfield se întoarce în bucătărie zâmbind și frecându-și mâinile.

– De ce naiba ai luat toată pileala asta?

– Să ne încălzim. Cred că vine un front rece din regiunea arctică.

– Ce-o să zică Marion când se întoarce?

– N-o să sufle o vorbă. Nevestele astea englezoaice sunt grozave. Își cunosc lungul nasului. Ar trebui să-ți iei și tu una.

– Tot ce-mi doresc e prima păsărică din viața mea. E destulă vreme să mă împovărez cu nevastă și copii. Dă-mi niște scotch din ăla și dă-te din drum să încropesc ceva de mâncare. Uneori cred că gătitul e singurul lucru la care mă pricep. Într-o vară, când lucram în Newport, mă gândeam

să renunț la Harvard. Era pe acolo un bucătar grec care mă considera nemaipomenit pentru că vorbeam greaca aristocraților, dar m-au dat afară fiindcă am invitat niște băieți de la Harvard în barul clubului să bem un păhărel, iar directorul a venit și m-a pus imediat pe liber. A zis că personalul nu trebuie să se bată pe burtă cu oaspeții.

- Mi se pare drept.

- Iar acum am licență în studii clasice și tot trebuie să găsesc.

- Nobilă profesie.

O'Keefe răsturnând oale și zburdând între chiuvetă și masă.

- Kenneth, crezi că ești frustrat sexual și neadaptat?

- Da.

- O să găsești tot felul de posibilități în acest frumos ținut.

- Mda, cu ghiotura, posibilități de legături nefirești cu animale domestice. Dumnezeu, singurul moment în care uit e când mi-e foame. Când mănânc, înnebunesc. Am stat și-am citit până la ultima carte despre sex din biblioteca Widener, să văd cum aș putea face rost. Frecție la picior de lemn. Probabil că femeile mă găsesc respingător și n-am leac.

- N-a fost nici una atrasă niciodată?

- O dată. La Black Mountain College din Carolina de Nord. M-a poftit în camera ei să ascultăm muzică. A început să se lipească de mine și am șters-o din cameră.

- De ce?

- Probabil era prea urâtă. Țsta e un alt lucru care mă trage în jos. Mă simt atras de femeile frumoase. Singura soluție e să îmbătrânesc și să nu mai vreau.

- Atunci o să vrei mai mult ca oricând.

- Doamne, nu e adevărat, nu? Dacă asta mă așteaptă, mai bine sar de pe faleza din capătul grădinii. Ia zi, cum e să ai zilnic o porție de pășărică?

- Te obișnuiești, așa cum te obișnuiești cu toate.

- Eu nu m-aș obișnui niciodată.

- Ba da.

- Dar ce-i cu vizita asta a lui Marion la mămica și tăticu? Vreo ceartă? Băutura?

- Ea și copilul au nevoie de puțină odihnă.

- Cred că taică-său e înțelept. Cum de te-a făcut de două sute cincizeci de bancnote? Nu e de mirare că nu i-ai văzut la culoare.

- M-a luat în biroul lui și a zis, fiule, îmi pare rău, dar acum suntem puțin cam strâmtorați.

- Ar fi trebuit să-i zici că dacă nu dă zestre, nu se face nunta. Sigur are ceva la teșcherea, doar e amiral. Ar fi trebuit să-i zici că vrei să-i oferi în continuare lui Marion viața cu care e obișnuită. Puteai să-l pătrunzi cu ideile tale optimiste.

- Prea târziu. Asta s-a întâmplat în noaptea de dinaintea nunții. Ba chiar am și refuzat un pahar, ca să impresionez. Totuși, a așteptat vreo cinci minute după ce a plecat majordomul și abia atunci a invocat sărăcia.

O'Keefe se răsucesce ținând puilul de copan.

- Vezi? E șiret. Și-a economisit două sute cincizeci de bătrâne. Dacă erai pe fază, puteai să-i spui că ai lăsat-o borțoasă pe Marion și, cu un copil pe drum, ai nevoie de ceva bani la saltea. Uită-te la tine. Nu mai trebuie decât să pici examenele la drept și ai rezolvat-o.

- Mi-e bine așa, Kenneth. Dacă am o brumă de bani, totul e bine. Am casă, soție, o fiică.

- Vrei să spui că plătești chirie pentru o casă. Dacă nu mai plătești, nu mai ai casă.

- Hai să-ți mai torn un pahar, Kenneth. Cred că ți-ar prinde bine.

O'Keefe umplând un castron cu pesmet. Afară, noapte și vuietul mării. Clopotele care invită la Angelus¹. Un răgaz revigorant.

¹ Rugăciune catolică în cinstea Bunei Vestiri

– Dangerfield, din cauza sângelui tău albastru o să-ți moară familia de foame și, în cele din urmă, o să ajungeți cu toții la azilul săracilor. Ar fi trebuit să mergi la sigur și să te însori doar pentru bani. Vii beat acasă, o pui nițel cu cracii în sus și te-ai mai pricopsit cu o gură de hrănit. O să ajungi să mănânci spaghete, ca mine în copilărie, până îți ies pe nas, sau va trebui să-ți iei nevasta englezoaică și copiii englezi și s-o ștergi înapoi în America.

Legat cu ață, puiul fu așezat reverențios în tavă. Cu un plescăit, O’Keefe îl împinse în cuptor.

– Când e gata, Dangerfield, o să mâncăm pui à la Balscaddoon. Știi, casa asta îți dă fiori când se întunecă. Dar încă nu aud nimic, în afară de mare.

– Așteaptă.

– Eh, fantomele n-or să mă deranjeze când am burta plină și cu atât mai puțin dacă aș avea o viață sexuală implinită. Știi, la Harvard am pus în sfârșit mâna pe Constance Kelly. O fată care m-a ținut pe jar doi ani, până să aflui eu ce escroace sunt americancele și să scap de ea. Dar nu înțeleg. N-am ajuns niciodată la prăjitură. Făcea orice, numai înăuntru nu mă lăsa. Aștepta să se pricopsească pe Beacon Hill. Eu aș fi luat-o de nevastă, dar n-a vrut să ajungă la baza scării sociale cu mine. Unul din clasa ei. Dumnezeu, are dreptate. Dar știi ce-am de gând să fac? Când mă întorc în America, când sunt bine garnisit cu biștari, cu costume de pe Savile Row, pipa neagră din rădăcină de măceș, un M.G. cu șofer și cu accentul meu englezesc de zile mari, opresc la o casă din suburbii unde s-a măritat cu un irlandez, refuzată de toți bostonienii bătrâni, și-mi las omul la volan. O iau pe poteca din față, dau jucăriile copilului din drum cu bastonul și bat de câteva ori nerăbdător la ușă. Iese. O pată de făină pe obraz și duhoare de varză fiartă din bucătărie. O privesc cu o mirare șocată. Îmi revin ușor și, cu cel mai ales accent al meu, servit cu o rezonanță devastatoare, zic Constance...

ai ajuns... exact cum mă gândeam eu. Apoi mă răsucesc pe călcăie, o las să-mi studieze costumul, mai dau o jucărie din drum cu bastonul și plec în trombă.

Dangerfield legănându-se în scaunul balansoar verde cu o bălăbăneală veselă, scuturând din cap într-o sută de încuviințări. O’Keefe, proțăpăit pe picioare pe plăcile roșii de gresie de pe podeaua bucătăriei, agitănd o furculiță, cu ochiul sănătos lucindu-i în cap, fără doar și poate un irlandez smintit. Poate alunecă pe-o jucărie din acelea și-și rupe noada.

– Iar mama lui Constance mă ura de moarte. Zicea că o trag în jos, socialmente vorbind. Deschidea toate scrisorile pe care i le scriam fiică-sii și stăteam în biblioteca Widener scornind cele mai mizerabile lucruri pe care mi le puteam închipui, cred că târfei bătrâne îi plăceau. Pe vremuri mă bufnea râsul când mă gândeam că le-a citit și că apoi a trebuit să le dea foc. Pun femeile pe fugă, la naiba. Nu mai departe de iarna asta în Connemara când am fost în vizită la ai bătrâni, verișoară-mea, urâtă ca dracu’, nici măcar n-a vrut să-mi cedeze. O așteptam să iasă noaptea să ia laptele și mă duceam cu ea. La marginea câmpului, încercam s-o împing în șanț. O lăsam fără suflu și spunea că face orice dacă o iau în America și mă însor cu ea. Am încercat trei nopți la rând, am stat în ploaie, cufundați în noroi și baligă de vacă până la glezne, eu încercam s-o bag în șanț, s-o pun cu cracii în sus, dar era prea voinică. Așa că i-am zis că-i un butoi cu osânză și că n-o duc nicăieri. Trebuie să faci rost de viză înainte să le poți atinge pe mână.

– Ia-o de nevastă, Kenneth.

– Și să mă leg la cap tot restul zilelor cu animalul ăla de povară? N-ar fi rău dacă aș putea-o lega cu lanțul de sobă să gătească, dar dacă-ți iei nevastă irlandeză e ca și când ți-ai căuta sărăcia cu lumânarea. Cu Constance Kelly m-aș însura de ciudă.